

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje do četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. še se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. O pravištvu, na katero naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Jugoslovansko bojišče.

Vojska je videti neizogibna. Oblaki na slovanskem jugu se vedno bolj nabirajo in vojni strah po vsej Evropi prevladuje. Dunajskemu „Tagblattu“ se iz Beograda poroča, da bode 100.000 mož srbske vojske denes vzdignilo se na mejo in 28. aprila začne Srbija veliki boj. — Črnogora pa je pripravljena precej udariti, kadar Srbija začne. Njeno glasilo „Glas Crnogorca“ priobčuje članek z naslovom „važnost primirja“ v katerem pravi, da so dejansko Turci priznali vstase kot vojujočo stranko, in da je to kar so vstasi terjali, najmenj kar je mogoče. — Turkoljubi časniki kakor „Pester Lloyd“ zaznamujejo odločno situacijo s tem, da kažejo, ka je sedaj vse od tega odvisno, kaj Srbija in Črnogora storita. Če zveza treh cesarjev nema ničesa sklenenega, kako zabraniti Srbiji akcijo (in mi smo mnenja, da nema, ker Rusija ne more dopustiti, da Magjari in Nemci zasedejo srbsko zemljo) — potem je vojska gotova. Tudi „N. Fr. Pr.“ jadikuje v istem smislu.

Ko tako diplomacija priznava, da je naredila popolen fjaško, poroča se iz Hercegovine, da Rodić predlaga vstašem novo tritedensko premirje, in iz Carigrada dohaja vest, da Rusija in z njo druga diplomacija zahteva od Turčije, naj da Hercegovini in Bosni neodvisnost. Torej zmirom več! Vstaja ima uže velikanske nasledke in imela bode še večje.

Poleg tega se poroča tudi, da je sestradana turška posadka v Nikšićah začela z vstaši pogajati se, pod katerimi uveti more kapitulirati.

Turčija stori kar more, da bi svojo vojsko na srbskeji meji pomnožila. „Pol. Corr.“ se piše, da je pri Nišu uže 40.000 mož turške

vojske z 90 krupovimi kanoni. Vojaki so večidel Azijati.

Vsi politični krogi cele Evrope se pečajo sedaj v prvej vrsti z jugoslovanskim vstankom. Diplomacija si na zadnje kriplje prizadeva mir ohraniti. Upamo, da se jej ne bode posrečilo Turčije rešiti. Vsako okrepčanje naših bratov na jugu pak je dobiček vsega Slovanstva in bog daj, da je jedenkrat vendar uže tudi vrsta prišla na Slovane, da si stvarjajo boljšo bodočnost, kljubu nemškim in drugim zavidnikom.

„Mol“ in „Dur“.

III.

(Dalje.)

Pri nas Slovencih tega nij bilo v naše minolej zgodovinske dobi, ker velika sila Nemcev nas je popolnem strla in odvzela slobodne naše ustanove iz spomina ter nam podala nemško robstvo za to, katero je trajalo predolga leta, tako, da smo se počasi z Nemci vred vzdigovali iz nevrednega do boljšega življenja.

Zdaj v naši dobi začne pri nas to zanimivanje za javnost. Tihó je še to, naš narod še nij dolgo sloboden gledé lastine; uživel se je komaj še vanj ter si pravni čut oziroma lastinstva ustvaril; življenje to jemlje še vse njegove sile v zakup in ker si v vežbanju pravnega boja še nij dosta razvil možjan, se še tudi nij veliko vspel do višjega, državopravnega stališča. Tu mu pride civilizacija našega stoletja na pomoč; šola našega stoletja začne svoje delo; daniti se začne tudi obnebjé javnega našega stoletja začne svoje delo; daniti se začne tudi obnebjé javnega našega pravnega življenja; počasi, počasi stopa naš miroljuben mož vrh Triglava, višje, višje pleza, gori

pa še nij, — njegov značaj je „moll“. Tega pa ne sme preveč biti.

Naš národ je v srednjem veku proketo miren bil na vse kruto robstvo — ne smemo ga pustiti v tej njemu značajnej miroljubnosti tudi v drž. pravnem življenji, — bi utegnilo dolgo trajati, preden se on izbrihta iz spanja, — on je preveč „patra počasi“. — Nij škode brez koristi. Pri nas na Slovenskem se nesramno po vseh uradih za slovensko ljudstvo uraduje nemški. S tem se napravi lekho tak truš, da si naš kmet ne bode dolgo očij mlel. Se ve da nekaj je še poprej treba. Naš národ je ponižen; podedoval je to grdo nečednost iz časov robstva, podložniške pameti; zelo ponižen je ta naš „zahvalim za vprašanje“. (Vlani sem ga risal jedenkrat na tem mestu v tej lastnosti v članku „Ponižnost in slov. národ“.) To škodljivo ponižnost moramo na vse kraje izrezati iz našega národa, iz našega kmeta in mestjana in tržana; (zadnja dva po večjem nič nijsta boljša gledé pasje ponižnosti od kmeta;) dokler ta ponižnost cveti smo z našimi težnjami uboge pare.

To nij več našega národa mehek značaj, ampak to je tuja, po prejšnjem času s palico in klado v naš organizem vbita lastnost; naši pradedje slobodnih časov te ponižnosti nijso poznali. Šola, šola! V nežno srce naše mladine učitelji usadite nekaj, in to velike važnosti za mladiča in národa celo življenje: človeški ponos, častoljubje. Utonili so časi, v kojih se je ponižnost v šoli in iz lece kot glavna čednost hvalila in učila, jasnejši, lepši časi hodijo izza gor, časi, v kojih se pravi: človek ne odvrti tvoje vrednosti, tvoje časti. Bodi ubog, bodi bogat, vesel ali žalosten, s tem talismanom si srečen; bodi ponosen na tvoje človeštvo in ne daj se od tvojega so-

Listek.

Tri dni v starem Rimu.

(V Ljubljanskej čitalnici govoril prof. Fr. Wiethaler.)
(Konec.)

V celem drugem nadstropji nad nami sede v posameznih zaklinkih od moških strogo ločene ženske i fantje s svojimi pedagogi. Najzadnje vrste pa zavzema revno ljudstvo. Vrhi drugega nadstropja je videti s kipi bogato okinčano slopovje i sredi njega zagledamo krasno, boginji Veneri zmagovalki (Victrix) posvečeno svetišče, h kateremu uže od orchestre stopnice peljejo. Ker solnce hudo pripeka, se prevleče nakrat celo gledišče škrlatnim platnom, v kojega sredini vidimo vtakano podobo cesarja Neroná na solnčnem vozu, obdanega od zlatih zvezd; ob jednom pa jame zopet, kakor dopoldan v amfiteatru, na nas kapljati lepo dišeča, hladilna voda, ktere vonjavo po celem teatru raztreseni žafran dokaj povikšuje. To

nam sme veljati za znamenje, da se bode predstava kmalu začela, akopram se velikanski hrup še nikakor ne plega; sicer vam smem prorokovati, da tudi med predstavo ne bode popolnem utihnil. — Ravno je zagrinjalo, na katerem so krasne mitologične podobe vdelane, iz višine v zanj pripravljeno globelj palo i našim očem se razodeva dolg, a malo globok oder, (scaena, pulpitum), ki sega na obeh straneh daleč črez vrste sedežev, tako da blizu njega sedeči ne morejo popolnem vsega videti, kar se na njem godi. V ozadji stoji z dolblinami i stebrovi lepo okinčana stena (scaena v ožjem pomenu), ki ima 5 vrat. Srednja predstavljajo vrata kraljeve palače, njim na desnej so vrata za ptujce, kateri v posameznih igrah dohajajo ali odhajajo, leva pa za domačine. Naj skrajna vrata na levej i desnej so le dohodi h kulisam. Teh stoji na vsakej strani le jedna, obstoječa iz tristranske, razno naslikane prizme, koja se da prav lahko okrog svoje osi sukati, ker se na pregibljivem zatiču

vrti. Proti občinstvu je se ve da vselej le po jedna obrnena. Odru na desnej zapazimo žrtvenik, posvečen bogu Bachu, na levej pa drugega za boginjo Minervo, kterej danas cela svečanost velja. Razven glavnega zagrinjala bode se med predstavo pri prestankih i pri izprominjanji prizorov še več družih v sredi razdeljivih prestral (siparia) uporabljalo. Za odrom i pod njim hranjujejo se stroji i razne gledališke priprave, kakor tudi globelji, ktere so se ve da našim očem nevidljive. Kakor nas program podučuje, predstavljala se bode danas slovečega pesnika L. Attija žaloigra: „Attreus.“ Uže so igralci (histriones, actores) nastopili v bliščečej dragoceni obleki; to tudi ljudstvo, ker mu je več zvananje opravne, nego igre same mari, odločno zahteva. Igralci, ki so večidel iz libertincev (osvobojencev) ali sužnjev vzeti, igrajo popolnem v našo zadovoljnost ter delajo svojemu ravnatelju vso čast. Vsaj so pa tudi jako dobro plačani: najnižji dobivajo za jedno predstavo

človeka, in bodi si, kdo si bodi, porabljeni kot pljuvalnico.

To so svete človeške pravice; s krvavimi črkami jih je transparentno zgodovina človečanstva zapisala na trone človeštva temén, zapisala na naša čela! Velikanskega bora in krvavenja in joka in dela stale so te pravice človeštvo; učitelji naše mladeži, usadite te svete nauke francoske revolucije globoko v mlada srca, učite našo mladež častoljubja, človeške vrednosti, učite jo samega sebe nikdar in nikoli ne zametavati! In vi advokatje, zastopniki prava nevednih ljudij, vi juristi, prijatelji ljudstva vi vsi, pokažite vsi, da je tudi v naših pisarnah, sodiščih temán duh podložništva, robstva, tlake in desetine se umakniti moral milejšemu; pokažite onim uradnikom, ki še ne morejo sladke za-nje čase patrimonijalnega uradovanja in klevetanja nad ljudmi pozabiti, in ki še nemajo zavesti, da so služabniki ljudstva, ter da morajo v tej lastnosti ljudstvo kot svojega gospoda in ne roba smatrati, ter tudi po tem ž njim ravnati; pokažite vsi brez izjeme, kojim je šola vid odprla, da je 19. stoletje tudi poslopje, v kojih boginja prava svoje hramove ima, počistila nesnage starega časa in da se prav malo strinja tehtnica v roci te boginje s tem, ako se neveden kmet, iskajoč sodnijske pomoči, na človeka nevreden način s psokami in zapori traktira za najmanjšo reč. Pokažite, da človeka častite tudi v nešolanem kmetu, vi juristi in vi nejuristi, kojim je strahopeten rešpekt in bojzljivost pred vsem, kar zvezde nosi iz krvi se izgubila; dajte dober izgled kmetu in bojzljivemu zastopniku srednjega stana; povejte jim, lepo vas prosim, da je razloček mej pasjo ponižnostjo in častjo, ki omikanemu uradniku gre; povejte jim strahopetnežem, da nekateremu bojzljivcu samo še rep manjka, da na stopnjo neke živali stopi; berite takim kak kapitel o človeški vrednosti in časti!

Če imamo jedenkrat tega satana, to ponižnost in našega ljudstva iztrebljeno, ako privadimo naše ljudstvo do ponosa, do ljubezni človeške vrednosti, potem je lahko, vreči nemško neumno uradovanje iz vseh pisarn. V pomoč nam pride pri tem delu izvrstno sredstvo. Našemu kmetu lahko jasno in njemu najbolj umljivo povemo, da je prav za prav osel, če se zadovolji z nemškim uradovanjem, povedati mu je le treba brez vsega abstrakt-

nega besedovanja, (s tem se pri nas ne da nič opraviti,) da nemško uradovanje 10 gld., 100 gld. stane, da naš kmet rōke, napisane mu v tujščini zamudi, ter s tem včasih veliko škodo trpi, ne gledé tega, da mora tolmača plačati z vinom ali drugimi dobrotami, ne gledé tega, da mora letati od kraja do kraja, da človeka ulovi, ki mu reč razjasni, ne gledé tega, da na tem romanji po tolmaču velikokrat na nemščine večšega bedaka ali sleparja naleti, ki ga v april pošilja, da je kaj. Verjemite, to razume naš kmet, to ga stane denar in ta je zanj praktičen razlagalec vseh vprašanj.

In gospoda, vsega tega ne smemo v „mollu“ ampak „duru“ storiti, ker nij morebiti deset odpadnikov ali Nemcev zdravih možjan, ki bi to terjatev v „duru“, krepko razlagano in krepko po posameznih izpeljano, za zelo jemali. Ali, da bi to energično zahtevanje slovenskega uradovanja na slovenskih tleh srednji, odtujeni in v nemščino bolj zaljubljeni stan razžalilo; ne, nij po vsem Slovenskem tako zabitega tržana ali mestjana domačina, ki bi ne uvidil po vseh pravilih zdravih možjan opravičeno to terjatev in kar je jasno ko beli dan, to ne dela nasprotnike v ljudeh, kojih srce nij popačeno, to je v ljudeh, ki nijso lumpi. — Nasprotovala bode slovenskemu uradovanju le slamnata glava uradnika, ki kot uradnik mej slovenskim ljudstvom slovenščine ne ume, ti ljudje pa dobijo hvala bogu skoraj penzijsko polo in na njih mesta stopi nov zarod s poštenim slovenskim srcem. Pa dalje. Pride jedenkrat naš kmet do tega, da sebe kaj štuje, potem mu ne bode zadostila argumentacija: da, ljubi mož, koncem vseh koncev tudi ne umeš slovenski brati, ti si prav za prav neumna reva, vse jedno je tedaj, ako kineški ali slovenski uradni odlok dobiš. V tacihi slučajih bode mož rekel: stoj klopotec, tako se nijsva pobotala. Nič ne dé, ali umem brati ali ne, pa ti si kot uradnik sluga ljudstva, katerega sem tudi jaz ud, katero po velikej večini tako kot jaz misleče broji, mi vsi smo tvoj suveren in nobeden drugi in če se nam, ti sluga naš, tvoj nos ne dopada, moraš iti, če mi hočemo in če sem jaz z več družimi kakor osa na med na slovensko uradovanje, potem moraš to ljubi prijatelj brez vsega ugovarjenja storiti. Zaradi besede sluga se ne smeš jeziti, glej Friderik II., veliki kralj Prusov se je v njegovej knjigi proti Machiaveliju služabnika ljudstva zval in ta je še kaj veljal v prejšnji

dobi, in še zdaj nij brez čestilcev. Na velik zvon časopijstva s toboj, če tega ne storiš, ves publikum naj občuduje tvojo neumnost. Na tak način pride naš rojak v svitlejše kraje državnega življenja, tu začne on uvidevati, da v malenkostnem slov. uradnem odloku katerega morebiti ne ume čitati, svojo in narodovo čast brani in to stori potem v vseh odnošajih življenja in tu stopa človek naš na solnčne višave državnega življenja in tu je slov. narod na stalu, kjer, akoravno majhen in v najslabših okolišnih, prav dostojno svojo službo kot skrajna vedeta Jugoslovanstva opravljati, se ohraniti more, tu se lahko vodi boj za pravo, za državno in vse drugo pravo; za omiko, slobodo v veselem vršenju. Tu bođe naš kmet, kakor v pravem boju za posestvo, zaradi majhne reči v državnem pravem življenji zagnal strašen truš kakor zdaj misli, da ne sme pustiti procesa zaradi pedi zemlje in tega zaradi tega ne, ker se drugokrat sosed še več upa, ter več vzame, tako bode tudi v vseh vprašanjih javnega njegovega življenja ono eneržijo razvijal, kakor jo n. pr. razvija Anglež brez razločka omike ali stana, kedar mu kdo hoče segati v njegovo drž. pravo.

(Konec prih)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. aprila.

„N. Fr. Pr.“ zopet jedenkrat **Rodiću** cel članek posvečuje želeča, da bi bil odstranjen z dalmatinskega namestništva. To se ve da za to, ker nij udušil še hercegovinskega vstanka, ki nemilo tepe Turke, te ljube varvance in prijatelje nemške ustavoverne stranke in naših nemškutarjev. Znano je pa sicer, da je Rodić ustavovercem uže dolgo trn v peti, ker je rojen Slovan, rojen, pravimo, kajti v delu se niti nij zmirom Slovana kazal.

„Politik“ svari Andrassyja in **Slovano-žerike** v Pešti in na Dunaji, naj vendar jedenkrat nehajo ščuvati na nas Slovane in Avstro-Ogerska naj, kakor denes stvari stojé varuje se z gorečim netilom okolo smodnikovega soda slovanskega vprašanja stikati.

Kako daleč smo pod vladanjem stranke nesrečnega **nemškega** ustavovrstva in magjarskega napiha z Avstrijo uže prišli, kaže uvodni članek „Wiener Tagbl.“ od sobote, v katerem se brito koži da avstrijski papirji v Parizu in drugod na borzah uže nemajo dosti več kredita in cene kakor turški. To je sad nemškutarstva.

po 5 denarov = nekoliko več kakor 1 tolar, srednji po 20 — 25, najboljši pa celo po 200 tolarjev. V obče nijso nič kaj posebno spoštovani, izvzemši umetnike prve vrste. Ti kakor tudi imenitni gladiatorji i vozotaji, pa uživajo po naših pojmihi skoro previsoka odlikovanja.

Proslavljajo je pesniki v celih spevih, stavljajo se jim javni spominki, osebe najviših stanov štejejo si v veliko čast, videti je pri svojih gostijah; zlasti pa se smeje še posebnimi simpatijami lepega spola ponašati. Tako trdijo na pr. hudobni rimski jeziki, da celo prva žena v državi; lepa Neronova mati Agrippina, necega mladega igralca svojoj ljubeznijoj osrečuje i kakor se morda še spominjate, pravil nam je dopoldan naš sosed v amfiteatru prav pikantno zgodbico o onej lepej ženi spoštovanega senatorja, koja je z nekim majhnim, razpraskanim, krmežljivim gladiatorjem v Egipet ušla, zapustivša doma moža, otroke i sestro. Kaj jo je mikalo na

onej grdej pokveki? — Umetnost, gola umetnost! A pazimo raji na to, kar se na odru godi! Vsaj nijsmo prišli v gledališče, da se tako indiskretno o srčnih čutih rimskih dam razgovarjamo! Čuden se nam dozdeva način predstavljanja. Vsi igralci imajo na obrazih krinke z neko rudno pripravo ob ustih, da se glas bolje razlega; kajti brez te priprave bi poslušalci na zadnjih sedežih niti besedice ne mogli razumeti. Moški igrajo tudi ženske uloge, ter nosijo na nogah visoke črevlje (couthurnus), ki imajo njih postavo kolikor mogoče povikšati. Pri neizmernej razseglости gledišča je to neobhodno potrebno, ako nehočejo junaki na odru od naj bolj oddaljenih gledalcev za smešne pritlikovce smatrani biti. Igrokaz sam obstoji iz dialogov i monologov (canticum). Pri monologu, ki se vselej s piščaljo spremlja, treba dveh igralcev. Jeden poje tekst, drugi pa nam njegov predmet pantomimično, to je s plesu podobnim kretanjem predstavlja. I kako je obnašanje ljud-

stva! Da si nij prav pazljivo, vendar ploska zdaj temu ter ga sili svojo reč ponavljati, zdaj siči onemu, ker pretiho govori ali pa verze slabo izgovarja; če pripisujemo večji del tega počenjanja najetim klakerjem, se ne bodemo motili. Mnogi gledalci odhajajo, da bi še le pozneje zopet prišli; kajti po programu pride za to tragedijo popolnem pantomimična predstava na vrsto. Po končanej igri vidimo igralce pred občinstvo stopiti ter je besedicoj: „plaudite!“ (ploskajte) k ploskanju izpodbujati, ktero se tudi s silnim hrupom koj prične. Zdaj se vzdigne zagrinjalo kvišku iz globelji, i na to nastopi majhen prenehlejš. — Vse se uže veseli sledeče pantornimične, našemu balletu podobne predstave, h katerej je med tem zopet mnogo ljudstva privrelo, koje prej nij bilo navzoče. Zastor pade; dekoracija se je izpromenila v krasno krajino z rupljo, skalami i grmovji. Zdaj nastopi jeden pantominec, ki nam molče s plesom i umetnim kretanjem predstavlja celo basen o

Vnanje države.

Španjski bivši Karlisti, Baski, se odločno in močno ustavljajo nameravanju Alfonsa vlade, ki jim hoče vzeti njih stare samovladne pravice, fueros; v nekovej skupščini v mestu Guipozcoa so njih poslanci izrekli, da hočejo v nova za orožje prijeti zoper drugo Španijo, če jim to samovladnost jemlje.

Italijanska vlada Viktorja Emanuela praznuje novo priznanje od vnanje strani. Anglija je namreč svojega diplomatičnega zastopnika v Rimu povzdignila za poslanika, kar je novo priznanje národno zjedinjene Italije z Rimom na čelu.

Nemci, kakor znano oni národ, katerega nobeden sosednjih národov ne ljubi, skušajo zdaj Angleže pridobiti. Zato prinaša Bismarkova „Nordd. Allg. Ztg.“ članek, v katerem boža Angležem brado in jim dopoveduje, da je Nemec pravi prijatelj in zaveznik.

Turčija bi se rada z frazami rešila. Sultan je ukazal naj se v Skadru v Albaniji ustanovi vojašk tabor, ki bo de stražil in pazil Črnogoro. Kje je pa denar?

V Birmu, v **Indiji** bodo 5. maja obesili sedemnajst indijanskih mož, ki so obdolženi, da so angleškega inženirja Margarija umorili. Tako zna Anglija za svoje državljane zadostenje dobiti; ali če Turki naše državljane na hrvatskeji meji streljajo — nij nič.

Dopisi.

Iz Idrije 19. aprila [Izv. dop.] Lep čas je preteklo, kar sem vam zadnjikrat pisal iz Idrije. Kaj se hoče, „vor lauter Büumen sieht nam den Wald nicht“, toliko je pri nas gradiva, da človek ne zna, kje bi se lotil. Ker je pak sedaj mera do vrha napolnjena, si ne morem kaj, da ne bi zopet zavzel zarjavavelega peresa v roko in malo popisal naše razmere, akoravno sem do trdnega prepričan, da bode takoj ta dopis razjaril sedaj „pohlevno“ gnjezdo naših montanskih sršenov; a kdor se bojuje za pravico in resnico, ter hoče svetu odkriti ovo puhlost nekaterih, naš národ zatirajočih oholih nemškutarjev, temu nij gledati na sveto jezo, ki mu iz tabora vpisanih izvoljencev prideje.

Radovedni ste gotovo, kaj je z národnim gibanjem v takozvanej „nemškej“ Idriji! V tolažbo in pomirjenje vam moram reči, da letos stvari stoje boljše, nego bi se nadejal človek, ki bere v ljubljanskem turškem listu „Tagblattu“ in v „N. Fr. Pr.“, kedar je govorica o Idriji, da je tam národna zmaga prava nemogočnost. In teh drugačnih razmer v národnostnem oziru je kriva nesloga mej našim uradništvom, kjer hoče stranka rudniških uradni-

Jazonu i Medeji. V dveh zaporednih različnih ulogah (kot Jazon i kot Medea) razodeva tako spretnost, da se nam njegovo igranje s petjem spremljajoči kor vojakov popolnem nepotreben zdi, če bi ne imel važne naloge, ritmično gibanje plesalčeve voditi i ga v prenehljajih, ktere za izprominjanje krinke i obleke potrebuje, nadomestovati. Da-si ima neizpromenljivo krinko na obrazu, vidimo ga vendar s tako izvrstno gostikulacijo predstavljati veselje i žalost, obup i strast, da smo čudenja kar zavzeti i gotovo se radi udeležujemo ogromnega ploskanja, katerim ga zadovoljno ljudstvo koncem predstave odlikuje. Toda hitimo zdaj iz gledališča, kajti kmalu napoči noč i mi se imamo še pripravljati na odhod v domovino. Tam se bode od vas poslovil vaš kažipot, ki si za svoj posel ne želi lepšega plačila, nego šlišati iz vaših ust besede, da vam nij žal tega potovanja i da vas „Trije dnevi v starem Rimu“ nijso dolgočasili.

kov, častno izvzemši poštena rudniška svétnika gg. Grüber-ja in Ekseli-ja ter jedrovito izobraženega g. Ambroža zvonec nositi. Za tega delj se bode mo letos pri volitvah v mestni zbor in za deželni vse drugače pogledali! — Trpijo v resnici tukajšnji národnjaki pred ljutimi napadi nekaterih srednjeveških uradnikov rudniških in sosebno je ta uboga čitalnica ono jagnje, nad katerim izpušča sivolasi Lipold svojo kruto jezo, toda vsake reči se človek privadi in tako so se tudi naši preganjani možje uže toliko utrdili, da so kakor skala ob katerej se razbijajo divji valovi Lipold-Onderkovega sovraštva. Čitalnica je imela namreč svoje prostore v cesarskej gostilnici najete, ravno tam, kjer biva ter kraljuje kazinsko društvo v drugem nadstropji. Ko bi izvrstna godba čitalnična ne bila ravno pod vsemogočnimi kazinarji producirala se tolikokrat in tako izgledno, ko bi čisti, krepki glasovi močnega zbora čitalničnega ne bili tako neusmiljeno bili ob ušesa razjarjenih nasprotnikov, ko bi ne bilo toliko dobro obiskovanih, istinito zabavnih veselí, pa še več, ko bi ne bilo tako lepega števila čvrstih, olikanih, za národno prosveto navdušenih mož, ki brezplačno iz golega patrijotizma delujejo za razvoj in napredek čitalničin, — morda bi ne bili še g. Lipold zapodili národnega društva iz soban, za katere se je čedna svota najemščine pošteno plačevala. Kdor si ta visoki ukaz bolj natanko ogleda, bode našel, kak zajec za tem grmom tiči. G. Lipold je mislil, dá tudi hotel, da se čitalnici neizprosljivo sapa zapre, da se vsako središče národnega gibanja popolnem zamori, da ne bode o národnosti v Idriji niti duha ne sluha. A gg. Lipold in Onderka obračata, čitalničin odbor pak obrne. G. stavbeni inšpektor Onderka nij žalibože prej premislil, da so se tudi pred njegovim nesrečnim prihodom v Idrijo pri nas hiše zidale in celó boljše zidale, kot jih on ustvarja, vsaj v zemljo ne — in tako je prišlo v neskončno jezo omenjenima gospodoma, da se je čitalnica naselila sedaj v privatnej hiši, kjer je tudi izvrstna gostilna, ki toči dobro zdravo vino, ne pa takega brizgovca, kakor ga imate vi, idrijski abderiti na ces. krčmi za ubozega rudarja, ki ga imenuje „bukovca“ ter ga še za mali denar, za kojega mu ga ponujate, ne pije, ker mu je ljubša zdrava voda, nego taka berljuzga. — Kmalu se zopet snidemo pri Filipih!

Iz Trsta 22. aprila. [Izv. dop.] Namenil sem si bil uže praznike pisati o ljubljanskih nemških turnerjih, kateri so bili prišli na najbolj nerodovitno zemljo za prusjanske ali nemške namere delat, v Trst namreč, kjer pa lavorjevi venci za Švabe ne rastó. Tetka „Triester Ztg.“ oznanila je, da pridejo iz Ljubljane nemški gostje in da bode njih sprejem sijajen. Pričakovali smo res kaj večjega prejema na tržaškem kolodvoru, in uže so bile tihe priprave za ta slučaj, ali čuj Ljubljana nemškutarska, tvoji turnčki (mislili smo, da jih bode vsaj in najmenj „zwanzig Mann hoch“) — premalo jih je bilo, da bi se šteli, varali smo se. Ogledavali smo se na vse strani kedaj nek dospó v Trst, kedaj iz Trsta stopi častna množica, ki bo slovesno sprejela ljubljanske Bismarkovčke. Ali videti nij bilo drugega kot postreščeke, kateri k vsacemu vlaku dospejo, da nesejo popotne torbice potnikom. Če so bili res v Trstu, moralo jih je tako malo biti, da so se kar izgubili. Bilo je to tudi jako koristno. Le v ponedeljek so bili na Občini trije ali štirje in té mislimo,

da so bili vsi. Škoda, da nijsmo za nje vedeli. Imeli so grand-veselico — godbo, kmetsko harmoniko je nekdo prav po nemško nategoval.

Iz Ogerskega 23. aprila. [Izv. dop.] Naši ministri so se vrnili iz Dunaja, pa praznih rok. Pri dunajskih razpravah so se vsa vprašanja razpravljala, pa v nobenem se nij doseglo porazumljenje, molče, da bi bilo do končnega sklepa prišlo. Tisza bo mogel v zboru poročat, kaj in kako se je razpravljalo, kako so Avstrijci trdokorni in trdovratni; — vse to bo mogel Tisza národnemu zastopstvu razložiti, kaj se je pa doseglo, o tem bo molčal. Razprave na Dunaji so skoro cele štiri mesece trajale, vspeha pa nij nobenega. Kokoš je dolgo kokodakala, jajca pa vendar nij iznesla. Najtežje stanje je imel kralj, vodeč razprave. Mej dvema nasprotnima valovima je moral ladijo jedinstva habsburške monarhije na površji držati. Iz razprav se je moglo videti, da niti Magjarom niti Nemcem nij baš mnogo stalo do državnega jedinstva obojnih polovin, če bi to njih koristi zahtevalo. Kralj si je baje prizadeval prepirna vprašanja póttem kompromisov rešiti, pa nobena stran nij hotela nič popustiti, in zato so tudi kompromisi zavrženi bili. Tisza ne bo imel s svojim poročilom v državnem zboru nobenih težav. Jedno ima v saboru ogromno večino, a drugo si misli ta večina, bolje, da pri starem ostane, nego da bi se od ogerske strani kaj popustilo. Saborska večina bo tedaj odobrila, kaj god jej bode magjarski demon Tisza poročil. Da je nevspeh dunajskih razprav dualistično uredbo monarhije kolikor toliko potresel, se ne more reči. Če se pa tudi v prihodnjih razpravah ne bo sporazumljenja doseglo, se bo dualizem gotov zanihal. Po odgojenji razprav so to in onostrane službene novine pisale, da bo se póttem dopisovanja to ali ono vprašanje v kratkem rešilo, ker baje ne manjka več mnogo. To nij nič drugega nego pokrivanje nevspeha izmišljeno stvarjo. Če se na Dunaji v skupnej sednici nijso mogli sporazumeti, ker je samo malo manjkalo, se tudi póttem dopisavanja ne bodo.

Drugi nevspeh, ki Magjarom nij nič po volji je nevspeh Andrassyjev v vprašanji jugoslovanske vstaje na Turškem. V očeh Magjarov je slovel Andrassy kot toliki diplomat, da mu nobena akcija ne izpodleti. Samo Bismarka so Magjari za nekoliko višjega od Andrassyja imeli. Sedaj je pa tak fijaško s svojimi reformi na Turškem naredil! Avstro-ogersko politiko je v Carigradu tako kompromitiral, da bo dalje časa trebalo, dok se mrgodenje v Carigradu proti Avstro-Ogerskej na poleži, in Avstro-Ogerska zopet za kako akcijo v orijentu ne vsposobi.

Domače stvari.

— (G. K. Kljun,) katerega je ljubljanski škof drug dan potem, ko je bil kakor od slovenske stranke izvoljeni mestni svetovalec verificiran, na vladno željo prestavil, na občno željo stranke ne bode šel iz Ljubljane, temuč bode svojo duhovensko službo odložil a tukaj ostal. Z začudenjem čujemo, da so o tem „massreglovanji“ v nemškutarskih krogih prej uže govorili, predno smo mi vsi kaj vedeli. Tedaj vse to prestavljenje ne bode nikakor tak „kaltes Sturzbad“ za národne duhovnike, kakor si „Laib. Tagblatt“ od sobote obeta vesel.

— (Beseda na slovo Palackega) je bila v soboto v ljubljanskeji čitalnici in

sicer prej v sobani, potem pri godbi v restavraciji. Bila je jako dobro obiskana, (gotovo okolo 300 ljudi) in prav dobro animirana. V sobani je govoril slavnostni govor o Palackega literarnem delu dr. Bleiweis, in tudi v restavraciji se je v dveh napitnicah naglašala velika zasluga tega moža za Čehe in Slovanstvo sploh.

— (Slovensko gledališče.) Rosenova igra „Kanonenfutter“, ali kakor jo je imenoval prestavljalac „Zmota za 30.000 goldinarjev“, vršila se je na našem odru preteklo nedeljo jako ugodno, in to ne le na korist igralca gosp. Schmidta, nego predstavljala se je itak dobro v najvplivnejših momentih. Beneficijant, ki je prejel mej burnimi pozdravi lep venec, bil je sicer v svoji nalogi (Zrnce) malo mrzel, kar je zatrl marsikak dober utis, pa živahna in razumna igra gospodičine Podkrajškove (Constance) je odškodovala po vsem občinstvo. Gospod Kocelj (Ljuban) nij mogel prodreti, gosa Odijeva (Rožnikarjeva), pak si je vrlo prizadejala, dobro izpeljati svoj deloma nevhvaležni nalog. Malo več naravnega čuta bi bili sicer želeli, pa to je morda okus posameznika in ga tudi kot tacega ne bomo nikomur oktroirali. Želimo temveč gospej Odijeve pri prihodnji predstavi njej na korist najboljši uspeh, vsaj je ona sigurno jako marljiva in delavna moč našega gledališča.

— (Ustrelil) se je pretečeno nedeljo po polu dne nekov rekrut tukajšnega hrvatskega pešpolka v nekdanji fabriki za cukér. Zadel se je tako dobro, da je takoj mrtev ostal. Odnegli so ga v tukajšno vojaško bolnico.

— (O zadnjih volitvah v Ljubljani) piše tržaška „Edinost“ tako-le: Jasno je, da nam nij vse jednako, kako se narodna reč v Ljubljani razvija, saj je vendar Ljubljana središče Sloveniji. Razveselila nas je torej slovenska zmaga v tretjem volilnem razredu, in ožalostila, ter razsrdila nemškutarska zmaga v prvem razredu. Zakaj razsrdila? Zato, ker vidimo, da se mala peščica nekoliko izdajnikov, nekoliko „privandranih“ tujcev zdrzeva vsej deželi v obraz bítí, katera dežela te ljudi redi, in v katerej so obogateli. Naša misel je taka, ako se jih lepe besede ne primejo, bode treba strune drugače napeti; naj ne mislijo, da imajo s kukavicami opravilo. Povsodi se mora človek po ljudeh ravnati, mej katerimi živi. Naj poskusi slovenski trgovec v nemškem Gradcu, kjer je okolo 20.000 Slovencev, naj poskusi, pravimo, slovensko tablo nad svojo štacuno obesiti, naj govori z ljudmi, ki hodijo k njemu kupovat, po slovenski, naj poskusi, napraviti v mestu slovensko stranko, in rogoviliti zoper svoje someščane; — bomo videli, koliko proda! — Tako se bodo ogibali njegove štacune, kakor kužne hiše; in še sreča, če mu oken ne pobijejo. Saj so tržaški Lahi necemu slovenskemu trgovcu še bombo sežgali pod hišo, če tudi nič nij agitiral, ali rogovilil, ampak samo zato, ker je rojen Slovenec, in se neče polasčiti, kar je v slovenskem Trstu nepotrebno, saj je to naša zemlja, naša gruda. Mi kaj jednacega Ljubljancanom ne svetujemo, pa to lahko storé, da pri tacihi nič ne kupujejo, in naj tudi kmetski ljud uče, naj vendar ne goji strupenega gada na svojih prsih! — Čudno, vsa dežela je slovenska, le magistrat glavnega mesta naj bi bil nemšk! Ali je to kako plemenito pleme, in

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

mi njegovi robovi? Ne smemo prej mirovati, dokler ne bode Ljubljana slovenska. — Kedar bode jedenkrat v Ljubljani nemškutarski hidri glava odsekana, potem nemškutarskim možicelnem po družih manjših mestih lahko usta zamašimo! Tako delajte, pa bode prav!

Umrli v Ljubljani

od 18. do 20. aprila:

Justina Valenčič, 26 l., v bolnici v porodnici za vodenico. — Apolonija Černč, 58 l., v bolnici za jetiko. — A. Regali, 7 m., dete branjevca za božjastjo. — Marijana Sever, 2 l., dete delavca, v bolnici za škrofelji. — Franja Zupatčič, 6 l., dete delavca za vodenico.

Tržajca.

23. aprila:

Evropa: Wavra iz Dunaja. — **Pri slonu:** Kl in iz Trsta. — dr. Tanzer iz Grada. — Bačer iz Trsta. — **Pri Maliet:** Hartman iz Zagreba. — Neuman iz Dunaja. — Jaklič iz Karlovca. — pl. Polack iz Dunaja. — Lakner iz Kočevja. — Bär iz Dunaja. — Bohač iz Grada. — Klemenec iz Zaloga. — Heilbron iz Dunaja. — **Pri Zamoreci:** Basedino iz Ogerskega. — Križaj iz Trsta.

Dunajska borza 24. aprila.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovskih	62 gld.	25 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	65	35
1860 drž. posojilo	104	75
Akcije narodne banke	849	—
Kreditne akcije	134	60
London	122	75
Napol.	9	78
C. k. cekini	5	78
Srebro	105	90

V administraciji „Slov. Naroda“ prodaje se izvrstna

Nova slika

„Vodje i junaci iz ustanka u Bosni i Hercegovini“.

Cena 1 gld. 20 kr.

Slovenske lepoznavske knjige.

V založbi „Narodne tiskarne“ v Ljubljani so izšle in se morejo dobiti sledeče slovenske knjige:

A. Romani in povesti:

1. **Erazem Tatenbah.** Izvirna povest, spisal J. Jurčič, velja 50 kr.
2. **Meta Holdenis.** Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.
3. **Kantorčica.** Roman s pogorskega zakotja, Češki spisala Karolina Světa; poslovenil Franjo Tomšič, velja 50 kr.
4. **Prvi poljub.** Novela, spisal J. Skalec. — **Na črni zemlji.** Novela, spis. J. Skalec, velja 25 kr.
5. **Kazen.** Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — **Cerkev in država v Ameriki.** Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik, velja 25 kr.

B. Listki v zvezkih:

- I. zvezek, ki obsega: Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč Bož. — Prešeren, Prešerin ali Preširen, sp. Fr. Levstik. — Telečja pečenska, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trstvo z grozdem na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čigava bode? Novelica, sp. J. Ogrinec. Velja 25 kr.

- IV. zvezek, ki obsega: Lepi dnevi, sp. Paulus. — Plašč. Novela. Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Gorenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih narodnih pesnj. Spisal prof. dr. Krek. Velja 25 kr.

Kdor hoče katero koli teh knjig dobiti, naj piše „Narodnej tiskarni“ in jih dobi po poštne povzetji. Vse skup se dajo za znižano ceno 2 gold.

Slovenske knjige.

V „narodnej tiskarni“ se dobé, in morejo tudi po poštne povzetji naročiti najnovejše slovenske knjige:

1. „Doktor Zober“, originalen slovenski roman od J. Jurčiča. Cena 60 kr.
2. „Kalifornske povesti“ od Bret Harte-a. Cena 50 kr.

3. „Tugomer“, tragedija v 5. dejanjih
Spisal J. Jurčič. Cena 60 kr.

Le še malo časa!

Ker imam v špitalskeji ulici štacuno le do sv. Jurja v najemu, tedaj ono 7. maja izprazniti moram, usojam se p. n. občinstvo opozoriti, naj vsi ta kratki čas in ugodno priliko uporabijo, ker nikdar ne bode nikomu moči kupiti

vrlo dobri šivalni stroj

za tako nizko ceno, kakor sedaj pri meni. Priprave za gube, druge strojne dele, šivanke, potem širitinge, orfode, ročne krtačice itd. so tudi še v zalogi, ter se po nizkeji ceni prodajejo.

Prilicno tudi opazim še posebno, da imam le samo Greifer šivalne stroje, kateri so se uže nekaj časa rabili, mej tem ko so pravi Howcejevi, Löwejevi itd. popolnem novi, katere sem stoprav pred kratkim dobil.

Za mnogo obiskovanje proseč se znamenuje z odličnim spoštovanjem

(104—2)

Woschnagg.

Elik sir iz Kine i Koke,

najboljši do sedaj znani **želodčni liker**. Pospešuje cirkulacijo in prebavljenje, ter različne organe in ude z nova okrepi in oživi. 1 steklenica 80 kr.

Dobiva se jedino le pri (53—6)

Gabriel Piccoli,
lekarju, na dunajski cesti v Ljubljani.

Ohranitev zdravja

obstoji večidel v čiščenji in snažnosti sokov in krvi, ter v pospešitvi dobrega prebavenja. To doseči je najboljši in zdatnejši pripomoček:

Dr. Rosa oživljavno mazilo.

Dr. Rosa oživljavno mazilo zadostuje vsem terjatvam najpopolnejše, ono oživlja celo delavnost prebavenja, ustvarja zdravo in čisto krv, in život pridobi zopet svojo prejšnjo moč in zdravje. — Ono je za vse bolezni prebavenja, posebno za zarinjnost teka, kisto se riganje, napihovanje, bruhanje, želodčni krč, zastajenje, krvavico (zlato žilo), prenatlačjenja želodca z jedili itd., gotovi in ozdravljivi pripomoček, kateri si je pridobil zaradi izvrstnega učinka v kratkem času splošno razširjenje.

Velika steklenica 1 gold., mala steklenica 50 kr.

Na stotine priznanjevalnih spisov je razporeženih. Razpošilja se na frankovane dopise proti poštne povzetku na vse kraje.

Gospodu B. Fragnerju v Pragi!

Jaz priznavam poln hvaležnosti in kot za sveto dolžnost, poročati, da mi je to od Vas poslano **dr. Rosovo oživljavno mazilo** za mojo sedem let trajajočo, hudo čutnično bolezen in slabo prebavenje izvrstno ozdravljevalo, ter da sem skoro popolnem zdrav.

Celo leto uže nijsem mogel opravljati svojo službo, 6 mesecev ležal sem v bolnici na Dunaji, a vsi pripomočki bili so zastoj, jedino le ta črez vse najizvrstnejši pripomoček ozdravel me je strašnih in neoprterljivih bolezni. Tedaj najsrčnejša zahvala in prosim, da mi pripošljete še dve steklenici dr. Rosovega oživljavnega mazila.

Kajetan Strohmayr, l. r.

St. Egid v Neuwaldu (v s. Av.) 30. jan. 1874.

Glavna zaloga:

V lekarni B. Fragnerja, Kleinseite, na voglu Spornergasse št. 205 v Pragi.

V Ljubljani: pri lekarjih Gabriel Piccoli in Josipu Svobodi; v Kočevju: pri Andreju Braunu; v Celovcu: pri dr. Hauserju, ekarju.

Vse lekarne v Avstriji, kakor tudi večidel materijalne štacune imajo zaloge tega oživljavnega mazila.

Tamo se tudi dobiva:

Praško univerzalno hišno mazilo,

gotovi in poskušeni pripomoček za ozdravljenje vseh prisadev, ran in oteklin po 25 kr. in 35 kr.

Mazilo za oglušenje.

Poskušeno in zaradi mnogo zdravniških poskusenj znano kot najgotovejši pripomoček za ozdravljenje močno oglušnih, ter za pridobitev popolnem izgubljenega sluha. 1 steklenica 1 gold. av. velj. (63—4)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.